

IN MEMORIAM

Dr. Turcek Frantisek Josef, C. Sc. (1915—1977) a Nyitra közelében fekvő Bédén (= Badice) született 1915. december 3-án. Gimnáziumi tanulmányait Nyitrán végezte, majd az állami erdővédelmi iskolában fejezte be tanulmányait. Így kerül az erdészet szolgálatába 1939-ben Kistapolcsányon. Ebben az időben kezd meg irodalmi működését, eleinte JURÁN VIDOR által szerkesztett Vadászlapban, de csakhamar tudományos vonalra tér át, és megjelennek első közleményei az Aquilában (Vörösfejű gébics, 1939; Nyitra környékének madárvilága, 1942). VASVÁRI-tól buzdítva ezután is rendszeresen dolgozik az Aquilának és a Madártani Intézetnek, amiért 1942-ben az intézet „rendes megfigyelő”, 1945-ben pedig „rendkívüli tagsági” oklevelét nyeri el.

A selmecbányai Erdészeti Kutató Intézethez 1946-ban került, ahol rövidesen vezető funkciót tölt be, és ökológiai vizsgálataival neve világszerte ismertté válik. Ezek a kutatásai felölelik a madarak, a kisméltősök, az erdészeti kártevők és azok egymáshoz viszonyított kapcsolatainak kérdéseit, pl. a gyapjashernyó (1949), de ugyanekkor könyvecskéje jelenik meg a muflonról is. Ökológiai eredményeiért nyeri el a British Ornithologists' Union levelező tagságát (1954), valamint az American Orn. Union lev. tagságát (1959).

Irodalmi tevékenysége igen gazdag, munkáit nemcsak a szlovák tudományos folyóiratok fogadják szívesen, hanem az angol, amerikai, német, svéd, lengyel, finn, indiai, japán szaklapok is. Az Aquilában 12 közleménye, az Acta Zoologicában kettő jelent meg.

Első könyve a szárnyas vadakat tárgyalja (1948). Munkásságának, mely főleg cönológiai és produktív biológiai jellegű, java részét az erdők állatvilágának sokoldalú vizsgálata teszi ki, pl. Duna-ligetek, tátrai erdők, a varjúfélék szerepe az erdősitések előmozdításában stb.

A dolgozatokon kívül több könyve is megjelent, így a madarak és a kisméltősök kvantitatív vizsgálatáról (1956). Ő írja BALOGH: Lebensgemeinschaften der Landtiere c. munkájának a gerinces állatokról szóló fejezetét (415—450. p., 1958). A madarak és fás növények kapcsolatáról szóló műve 1961-ben jelent meg. Utolsó nevezetes könyve: Birds as biological indicators (1972), amelyben felveti a technocönózis fogalmát.

18 évet töltött az Erdészeti Kutatóintézetben. 1964. X. 1-től a Szlovák Tudományos Akadémia ökológiai állomást állított fel Banská Stiavniciában, és ennek vezetőjévé nevezik ki, bár az intézményt több ízben átszervezték. Ugyanebben az évben választják meg az Academy és Zoology (Agra) alelnökének. Mindkét intézmény szervezésében rendkívül aktív szerepet töltött be, a fiatal kutatókat irányítja, kitűnő témák feldolgozásával bízta meg. Ötletekben kifogyhatatlan volt.

Nemcsak jó koncepciójú, széles látókörű, lelkiismeretes és nagy munkabírású kutatót veszítettünk el benne viszonylag fiatalon az egyetemes gerinces-kutatás felmérhetetlen kárára, hanem melegszívű, igaz jóbarátot, aki gondjainkban-bajainkban együtt érzett velünk, és a legnehezebb pillanatokban interurbán hívott fel, iparkodott szellemiekben, sőt anyagiakban is segíteni.

Bücsúzom tőled kedves jóbarát, akivel nem tudjuk többé témáinkat megbeszélni, ahogyan hosszú éveken át tettük.

Dr. Keve András

Mészáros György. Pénzügyi számvevőszéki tanácsos. Sz. Kecskemét, 1911. jún. 30., † Kecskemét, 1977. dec. 21. Különböző vadászati lapok tudósítója, a madártan terén 1929-ben találkozunk először nevével a gyűrűzők névjegyzékében, majd 1939-ben megkapja a Madártani Intézet „rendes megfigyelő”-i oklevelét. A fülöpházi szikes tavak felfedezője, aki hosszú éveken át sürgette azok védetté nyilvánítását. Szívós természetét csak a harmadik

agyvérzése győzte le, tragikus hirtelenséggel bekövetkezett halála mindnyájunkat megdöbbentett.

K.A.

Csath András. 1896. november 8-án született a Békés megyei Kunágótán, Iskolái elvégzése után Kisperegen, majd 1929-től Dobozon tanított. 1919-től jegyezte a madárvonulási adatokat, s folytatta ismeretterjesztő munkáját szóban és írásban. Az oklevele, amely jelzi, hogy a „Madártani Intézet megfigyelője” Csörgey Titusz aláírásával készült. 1930-ban a MOSZ-tól Herman Ottó Emlékérmét kapott munkája elismeréséért. Nyugdíjas éveiben Gyomán lakott, de kívánsága szerint halála után Dobozon temették el, kedves falujában. Meghalt 1974. szeptember 1-én.

Réthy Zsigmond

Futó Márton. Született: Vörs, 1905. II. 19. Gyermekkorától fogva, mint az akkori kisbalatoni „kócsagőr” Gulyás József fiának jóbarátja, együtt madarásztak. 1945-ben megpályázza Gulyás helyét. 1948-ban került a Kisbalatonhoz, arra a területre, hol kisgyermek kora óta élt, és az akkori, még vadászati rezervátum helyettes vezetője lett.

1950 tavaszán egy hivatalos látogatás előkészületeiben túlerőltette magát, és a látogatás időpontjában bekövetkezett, amitől jóakarói féltették. Egészsége utána sohasem jött teljesen rendbe. Fiánál Eleméernél, későbbi utódánál húzódott meg, míg 1977. I. 25-én Balatonberényben be nem következett a vég, mindnyájunk sajnálatára, akik ismertük és vele dolgoztunk.

K. A.

AQUILA—INDEX

INDEX ALPHABETICUS AVIUM

- Accipiter gentilis* (53), (55), (57), 81
Accipiter nisus 83, 138
Acrocephalus arundinaceus 133, 143, 154, (161)
Acrocephalus paludicola 151, (157)
Acrocephalus palustris (32), 154, (161)
Acrocephalus schoenobaenus 143, 154, (161)
Acrocephalus scirpaceus 143
Actitis (Tringa) hypoleucos 81
Aegithalos caudatus (31), 83, 154, (161)
Alauda arvensis (29)
Alcedo atthis 132, 140
Anas acuta (15)
Anas albae (16), 38
Anas angustirostris 148, (155)
Anas Benedeni (17)
Anas caryophyllacea (15)
Anas crecca (16 – 17), (34)
Anas clypeata (16)
Anas eppelsheimensis (17)
Anas erythrorincha (15)
Anas flavirostris (15)
Anas melleri (15)
Anas meyeri (17)
Anas penelope (15), (35)
Anas platyrhynchos (11 – 15), (34), 129, 154, (160)
Anas platyrhynchos palaeoboschas (11 – 12), (15)
Anas poecilorhincha (15)
Anas punctata (17)
Anas querquedula (16), (35), 129, 154, (160)
Anas rubripes (15)
Anas sibilatrix (15)
Anas specularis (15)
Anas strepera (16)
Anas submajor (12 – 14), (19), 38
Anas superciliosa (15)
Anas undulata (15)
Anas versicolor (17)
Anser albifrons (34), 93 – 105, (106)
Anser anser (19), (34), (45), 46, 97, 129, 147, (155)
Anser erythropus 93 – 105, (106)
Anser fabalis (34), 93 – 105, (106), 129
Anthropoides virgo 149, (156)
Anthus trivialis 79, 80
Apus apus 151, (157)
Aquila chrysaetos 152, (158)
Aquila pomarina (54), 57, 154, (160)
Ardea cinerea 82, 154, (160)
Ardea purpurea 147, (155)
Ardeola ibis 127
Ardeola ralloides 154, (160)
Arenaria interpres (36), 149 – 150, 153, (156), (158)
Asio otus 132, 154, (161)
Aythya ferina (35)
Aythya fuligula (35), 130
Aythya nyroca (17), (35)

Bombycilla garrulus 133, 143
Branta ruficollis 152, (158)
Bucephala clangula (35)
Burhinus oedicnemus 59 – 71, (74 – 75)
Buteo buteo (53 – 56), 57, 81 – 82, (84), 130, 138
Buteo rufinus 149, (156)

Calandrella brachydactyla 44
Calcarius lapponicus 152, (158)
Calidris canutus 153, (158)
Caprimulgus europaeus 79 – 80, 132
Carduelis cannabina 135, 145
Carduelis carduelis 83, 145, 154, (161)
Carduelis flammea 136
Carduelis spinus 83, 135, 145
Certhia brachydactyla 81, 154, (161)
Certhia familiaris (32)
Charadrius alexandrinus 43 – 44, (44)
Charadrius dubius 149, 152, (156), 158)
Charadrius illirycus 67
Charadrius morinellus 153, (158)
Chlidonias hybrida 131
Chloris chloris 80 – 81, 154, (161)
Ciconia ciconia 113 – 120, (121), 127, 138
Ciconia nigra (45), 46, 82, 129, 147, 153 – 154, (155), (160)
Circaetus gallicus (54), 57, 154, (160)
Circus aeruginosus 130
Clangula hyemalis 153, (160)
Coccothraustes coccothraustes (33), 83, 135, 144

- Coloeus (Corvus) mondeula* (30), (37) 154, (161)
Columba palumbus 81 – 82, 154, (160)
Coracias garrulus 154, (161)
Corethrura huxwelli (21)
Corethrura cayannensis (21)
Corvus corax (38)
Corvus cornix (37), 81 – 82, 154, (161)
Corvus betfianus (31)
Corvus frugilegus 133, 154, (161)
Corvus hungaricus (31)
Corvus janossyi (31)
Coturnicops notata (21)
Coturnicops noveboracensis (21)
Coturnix coturnix 130
Crex crex (21 – 22), (35)
Crocethia alba 153, (158)
Cuculus canorus (26 – 27), 79 – 80, 154, (160)
Cuculus esarnotanus (19), (25 – 26), 39
Cuculus clamosus (26)
Cuculus fugax (26)
Cuculus (Cacamantis) merulinus (26)
Cuculus micropterus (26)
Cuculus nanus (26)
Cuculus saturatus (26)
Cuculus solitarius (26)
Cuculus sparveroides (26)
Cuculus varius (26)
Cygnus bewickii 123 – 125, (125 – 126)
Cygnus cygnus 123, 147, (155)
Cygnus olor (34)
- Dendrocopos leucotos* 153, (158)
Dendrocopos major 154, (161)
Dendrocopos minor 81
Dendrocopos syriacus 154, (161)
- Egretta alba (Casmerodius albus)* (45), 46, 127, 147, (155)
Egretta garzetta 153 – 154, (160)
Emberiza calandra (33), 153 – 154, (160 – 161)
Emberiza cia 153, (160)
Emberiza citrinella (33), (37), 79, 146
Emberiza schoeniclus (41)
Erithacus rubecula 79 – 80, 143
- Falco cherrug* (45), (52), (56 – 57), 56 – 57
Falco eleonorae 149, 159, (159)
Falco peregrinus (49)
Falco subbuteo 81 – 82
Falco vespertinus 138, 149, (156)
Fringilla coelebs (33), 83, 145, 154, (161)
Fringilla montifringilla 146
Fulica atra (36), 138, 154, (160)
- Gallinago gallinago* (24 – 25), (36), 39, 139
Gallinago hardwicki (25)
Gallinago media (24 – 25), (36), 39
Gallinago negala (25)
Gallinago nemoricola (25)
- Gallinago solitaria* (25)
Gallinago stenura (25)
Gallinago veterior (19), (24)
Gallinula chloropus (23), 154, (160)
Garrulax leucolophus (29)
Garrulus galindarius (30), (37), 83, 154, (161)
Grus grus (20), (35), 149
Gyps fulvus 149, (56)
- Haliaeetus albicilla* (45 – 46), 46 – 47
Hieraetus pennatus (50), (53), 57
Himantopus himantopus 43 – 44, (44), 150, (156 – 157)
Hippolais icterina 80 – 81, 154, (160 – 161)
Hippolais pallida (41 – 42), 42, 154, (161)
Hirundo rustica (30), (41)
Hydroprogne caspia 132, 149 – 150, (156)
- Ixobrychus minutus* 154, (160)
- Jynx torquilla* (41), 83
- Lanius collurio* 81 – 82, 154, (161)
Lanius excubitor 133
Lanius minor (33), 77
Larus argentatus (36)
Larus minutus 131
Larus ridibundus 131, 139
Laterallus jamaicensis (21)
Laterallus melanophaius (21)
Laterallus rubra (21)
Laterallus salinazi (21)
Laterallus spilonota (21)
Leiothrix argentauris (29)
Limicola falcinellus 153, (158)
Limosa lapponica (25)
Limosa limosa (25), (36), 154, (160)
Locustella fluviatilis 77, 80 – 81, (84), 154, (161)
Locustella luscinioides 154, (161)
Locustella naevia 153, (159)
Lullula arborea 83
Luscinia luscinia (41), 81
Luscinia megarhynchos 79 – 82, 154, (161)
Luscinia svecica 142
- Melanitta fusca* 148, 152, (158)
Melanitta nigra 148, 154, (156), (160)
Mergus connectens (17), (19), 38
Mergus merganser 38
Mergus serrator 38
Merops apiaster 153, (160)
Micropygia schomburgki (21)
Milvus migrans (53), 57, 82
Monticola saxatilis 153, (159)
Motacilla alba (32), 143
Motacilla alba feldeggii 152, (158)
Motacilla cinerea 143
Motacilla flava 152
Muscicapa striata (41), 81, 154, (161)
- Netta rufina* 152, (158)

- Nucifraga caryocatactes* (37)
Numenius arquata (36)
Nycticorax nycticorax 127, 154, (160)
- Oriolus oriolus* (41), 83, 154, (161)
Otis tetrax 149, (156)
- Pandion haliaetus* 130
Parus ater (31)
Parus caeruleus 83, 154, (161)
Parus lugubris (31)
Parus major (31), (37), (41), 83, 141, 154, (161)
Parus montanus 153, (158)
Parus palustris 79 – 80, 83
Passer domesticus (87)
Passer montanus (34), (41), 82, 144, 154, (161)
Pastor roseus 152, (158)
Pernis apivorus (50), (54), 57
Phalacrocorax carbo (45), 46, 154, (160)
Phalaropus lobatus 153, (158)
Philomachus pugnax (36), 130, 139, 154, (160)
Phoenicopterus ruber 152, (158)
Phoenicurus phoenicurus 83, (87), 154, (161)
Phylloscopus collybita 79 – 80, 83, 154, (161)
Phylloscopus sibilatrix 83, 154, (161)
Phylloscopus trochilus 81, 83, 151, (157)
Pica pica (37), 154, (161)
Pica pica major (30)
Picus canus 83
Picus viridis 154, (161)
Platalea leucorodia 147, (155)
Plegadis falcinellus 147, (155)
Podiceps nigricollis 127, 138, 153, (160)
Porzana affenbergi (21)
Porzana exquisita (20 – 21)
Porzana flaviventer (21)
Porzana fusca (21)
Porzana guti (21)
Porzana lacustris (21)
Porzana ostramosi (19 – 20), 38
Porzana palmeri (21), 38
Porzana parva (20 – 22)
Porzana porzana (22), (35)
Porzana taubensis (21)
Pratincola rubicola (32)
Prunella collaris 153, (160)
Prunella modularis 80 – 81, 153, (160)
Pycnonotus capensis (28)
Pyrrhocorax graculus (30), (37)
Pyrrhocorax pyrrhocorax (30)
Pyrrhula pyrrhula (33), 83, 136, 152, (158)
- Rallus aquaticus* (22), 35
Recurvirostra avozetta 43 – 44, (44), 139
Riparia riparia 141
Rissa tridactyla 150, (157)
- Saxicola rubetra* 154, (161)
Saxicola torquata (32), 153, (159)
Scolopax baranesis (23), 39
Scolopax rusticola (23), (36), 82, (107), 111, 153, (160)
Sitta europaea (31), (41), 83
Somateria mollissima 148, 152 – 153, (156), (158), (160)
Sterna albifrons 44, (44), 150, (157)
Sterna hirundo 44
Sterna sandvicensis 151, (157)
Streptopelia decaocto (85 – 91), 92, 154, (160)
Streptopelia turtur (41), 79 – 82, 140, 153 – 154, (160)
Strix aluco (41), 132, 154, (161)
Strix uralensis 151, (157)
Sturnus vulgaris (33), (87), 133, 144, 154, (161)
Sylvia atricapilla 79 – 83, (84), 154, (161)
Sylvia borin (41 – 42), 80 – 81, 154, (161)
Sylvia cinerea (33)
Sylvia communis (32), 154, (161)
Sylvia curruca 143, 154, (161)
Sylvia nisoria 154, (161)
Sylvia rufa (32)
Syrnhaptus paradoxus 150 – 151, (157)
- Tadorna ferruginea* (19)
Tadorna tadorna (19), 147 – 148, (155)
Tetrao urogallus 148
Tringa glareola 130, 139
Tringa totanus (36), 139
Troglodytes troglodytes 83
Turdoides altirostris (29)
Turdoides borealis (19), (27), 39
Turdoides caudatus (29)
Turdoides squamiceps (28 – 29)
Turdus iliacus 141
Turdus merula (32), (36), 79 – 80, 133, 141, 154, (161)
Turdus musicus (32)
Turdus philomelos (32), 79, 141, 154, (161)
Turdus pilaris (37), 83, 141
Turdus viscivorus (32), (37)
Tyto alba 132
- Upupa epops* 154, (161)
- Vanellus vanellus* (36), 138, 154, (160)